

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ**

z dnia 10 kwietnia 1972 r.

**w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach anatomii patologicznej,
w prosekturach oraz w pracowniach histopatologicznych i histochemicznych.
(Dz. U. 1972.17.123)**

Na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 30 marca 1965 r. o bezpieczeństwie i higienie pracy
(Dz. U. Nr 13, poz. 91) zarządza się, co następuje:

§ 1.

1. Rozporządzenie dotyczy bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach anatomii patologicznej, w prosekturach oraz w pracowniach histopatologicznych i histochemicznych nie wchodzących w skład prosektur lub zakładów anatomii patologicznej.
2. Rozporządzenie stosuje się odpowiednio do zakładów anatomii prawidłowej, zakładów medycyny sądowej oraz do innych komórek organizacyjnych instytutów naukowo-badawczych i akademii medycznych.
3. Przepisy rozporządzenia dotyczą zarówno pracowników, jak i osób odbywających ćwiczenia i zajęcia praktyczne.

§ 2.

1. W skład prosektur szpitali liczących do 200 łóżek (prosektury I typu) wchodzi następujące pomieszczenia:

- 1) sala sekcyjna wyposażona w 1 stół sekcyjny,
- 2) kostnica z chłodnią o wymiarach umożliwiającym wprowadzenie do niej 3 wózków ze zwłokami lub o 3 miejscach z wejściem umożliwiającym wprowadzenie do niej 3 wózków,
- 3) pomieszczenie do mycia i ubierania zwłok,
- 4) pomieszczenie do wydawania zwłok,
- 5) pokój dla pracowników,
- 6) kancelaria prosektury,
- 7) szatnia dla pracowników oraz węzeł sanitarny (ustęp, natrysk i umywalka z bieżącą ciepłą i zimną wodą),
- 8) ustęp z umywalką dla osób odbierających zwłoki.

2. W skład prosektur szpitali liczących ponad 200 łóżek (prosektury II typu) wchodzi następujące pomieszczenia:

- 1) sala sekcyjna wyposażona w 2 stoły sekcyjne,
- 2) kostnica z chłodnią umożliwiającą wprowadzenie do niej 4 wózków ze zwłokami (lub o 4 miejscach z wejściem umożliwiającym wprowadzenie do niej 4 wózków),
- 3) pomieszczenie do mycia i ubierania zwłok,

- 4) pomieszczenie do wydawania zwłok,
- 5) pracownia histopatologiczna sekcyjna,
- 6) pracownia mikroskopowa, będąca jednocześnie pracownią kierownika prosektury,
- 7) pokój formalinowy,
- 8) kancelaria prosektury,
- 9) pokój dla pracowników,
- 10) pomieszczenie gospodarcze,
- 11) szatnia dla pracowników oraz węzeł sanitarny (ustęp, natrysk, umywalka z bieżącą ciepłą i zimną wodą),
- 12) ustęp i umywalka dla osób odbierających zwłoki,
- 13) magazyn chemikali.

§ 3.

1. W skład zakładów anatomii patologicznej szpitali liczących do 700 łóżek (zakłady anatomii patologicznej I typu) wchodzi następujące pomieszczenia:

- 1) sala sekcyjna wyposażona w 2 stoły sekcyjne,
- 2) kostnica z chłodnią umożliwiającą wprowadzenie do niej 4 wózków ze zwłokami (lub 4 miejscami z wejściem umożliwiającym wprowadzenie do niej 4 wózków ze zwłokami),
- 3) pomieszczenie do mycia i ubierania zwłok,
- 4) pomieszczenie do wydawania zwłok,
- 5) pracownia histopatologiczna biopsyjna,
- 6) pracownia histopatologiczna sekcyjna,
- 7) pokój formalinowy,
- 8) pracownia dokumentacji fotograficznej,
- 9) pracownia kierownika zakładu,
- 10) pracownia mikroskopowa będąca jednocześnie pracownią asystentów zakładu,
- 11) kancelaria zakładu,
- 12) pokój dla pracowników zakładu,
- 13) pomieszczenie gospodarcze,
- 14) archiwum bloczków i preparatów,
- 15) magazyn chemikali,
- 16) szatnia dla pracowników oraz węzeł sanitarny (ustęp, natrysk, umywalka z bieżącą ciepłą i zimną wodą),
- 17) poczekalnia oraz ustęp z umywalką dla osób odbierających zwłoki.

2. W skład zakładów anatomii patologicznej szpitali liczących ponad 700 łóżek (zakłady anatomii patologicznej II typu) wchodzi pomieszczenia określone w ust. 1, a ponadto inne pomieszczenia niezbędne do wykonywania zadań powierzonych danemu zakładowi.

§ 4.

Sala sekcyjna o jednym stole sekcyjnym powinna mieć powierzchnię nie mniejszą niż 24 m². Na każdy dalszy stół sekcyjny powierzchnię sali powiększa się co najmniej o 12 m².

§ 5.

Pomieszczenia zakładu przeznaczone do pracy powinny odpowiadać następującym warunkom:

- 1) stosunek powierzchni okien w świetle ościeżnicy do powierzchni podłóg powinien wynosić nie mniej niż 1 : 8, a w sali sekcyjnej 1 : 6,
- 2) okna w pomieszczeniach, w których znajdują się zwłoki, powinny być zabezpieczone przed możliwością wglądu do nich osób postronnych oraz zaopatrzone w kraty lub żaluzje,
- 3) w sali sekcyjnej i w pomieszczeniach, w których odbywają się prace o charakterze laboratoryjnym lub badawczym, oraz w pomieszczeniach, w których przechowywane są zwłoki, powierzchnie ścian powinny być nienasiąkliwe i łatwo zmywalne; ściany i sufity powinny być poddawane remontom konserwacyjnym nie rzadziej niż co dwa lata,
- 4) we wszystkich pomieszczeniach przeznaczonych na stały pobyt ludzi podłogi powinny być z wykładzin łatwo zmywalnych, twardych i odpornych na środki dezynfekcyjne oraz chemikalia; w sali sekcyjnej, w kostnicy, w pomieszczeniu przeznaczonym do mycia i ubierania zwłok oraz w przejściach łączących bezpośrednio te pomieszczenia z innymi podłogi powinny być wykonane ze spadkiem 1,5% w kierunku wpustu podłogowego,
- 5) powinny być wyposażone w umywalki z bieżącą wodą ciepłą i zimną - z baterią mieszającą (w sali sekcyjnej kurek ze złączką do węża); w sali sekcyjnej przynajmniej 1 urządzenie powinno być uruchamiane przy pomocy łokcia lub pedału nożnego; do suszenia rąk powinna być zainstalowana suszarka elektryczna,
- 6) we wszystkich pomieszczeniach okna powinny być zaopatrzone w siatki ochronne przeciwko owadom.

§ 6.

1. We wszystkich pomieszczeniach zakładu należy przewidzieć wentylację kanałową grawitacyjną.

2. Kostnica, sala sekcyjna, pracownia histopatologiczna, preparatornia i macerownia zwłok powinny być wyposażone w wentylację mechaniczną cichobieżną, odpowiadającą następującym warunkom:

- 1) w kostnicy wywiew mechaniczny zapewniający co najmniej czterokrotną wymianę powietrza na godzinę,
- 2) w sali sekcyjnej wywiew zapewniający dziesięciokrotną wymianę powietrza na godzinę przy zachowaniu podciśnienia w pomieszczeniu; celem odprowadzania gazów cięższych od powietrza wywiew powinien być stosowany pod stołem sekcyjnym lub przez kanał w ścianie z otworami umieszczonymi na wysokości około 20 cm nad podłogą,

- 3) w pracowni histopatologicznej i w pokoju formalinowym wywiew zapewniający pięciokrotną wymianę powietrza na godzinę,
- 4) w pomieszczeniu do mycia, ubierania i wydawania zwłok wywiew grawitacyjny zapewniający dwukrotną wymianę powietrza na godzinę,
- 5) w preparatorni wywiew zapewniający pięciokrotną wymianę powietrza na godzinę,
- 6) w macerowni zwłok wywiew mechaniczny zapewniający piętnastokrotną wymianę powietrza na godzinę - przy zastosowaniu odciągu miejscowego w postaci specjalnych szaf.

§ 7.

1. Zakład powinien posiadać ogrzewanie centralne. Jeżeli w istniejących obiektach zachodzi konieczność ogrzewania pomieszczeń za pomocą pieców, palenisko powinno być umieszczone na zewnątrz pomieszczeń służących do pracy. Odstępstwa od tej zasady mogą dotyczyć tylko pomieszczeń typu nielaboratoryjnego, np. pokoju prosektora, pomieszczeń do spożywania posiłków, szatni itp.
2. Temperatura w poszczególnych pomieszczeniach powinna być zgodna z wymaganiami określonymi w Polskich Normach.

§ 8.

1. Stanowiska pracy w sali sekcyjnej powinny być oświetlone zgodnie z wymaganiami określonymi w Polskich Normach, a sala sekcyjna jak pokój zabiegowy.
2. Sala sekcyjna powinna być wyposażona w instalacje umożliwiające podłączenie reflektorów lub lamp bezcieniowych na statywach.

§ 9.

W pomieszczeniu przy sali sekcyjnej oraz w pracowni histopatologicznej powinna być umieszczona apteczka pierwszej pomocy.

§ 10.

1. Wyposażenie sali sekcyjnej powinno być sporządzone z materiału nierdzewnego lub ze szkła z metalem.
2. W wyposażeniu sali sekcyjnej należy przewidzieć między innymi:
 - 1) lampę kwarcową oraz aparat do suszenia rąk,
 - 2) w śluzie przy sali sekcyjnej: natrysk, wieszak na fartuchy z urządzeniem przeznaczonym na kalosze, szafkę na rękawice sekcyjne oraz wieszak na ręczniki do wycierania rękawiczek.

§ 11.

Po zakończeniu każdej sekcji stół sekcyjny, podłoga oraz wszystkie sprzęty znajdujące się w sali sekcyjnej powinny być dokładnie wymyte wodą z dodatkiem środka odkażającego.

2. Narzędzia używane do sekcji przed złożeniem do szafy na narzędzia powinny być wymyte i odkażone.

§ 12.

1. Pomieszczenia pracowni powinny być zlokalizowane z uwzględnieniem wymagań bezpieczeństwa przeciwpożarowego, a zwłaszcza powinny zapewniać warunki szybkiej ewakuacji w razie pożaru.

2. Dla każdego z pracowników równocześnie pracujących w pracowni powinno przypadać co najmniej 13 m³ wolnej objętości pomieszczenia oraz co najmniej 2 m² wolnej powierzchni podłogi.

3. W pracowni nie wolno prowizorycznie zakładać jakichkolwiek instalacji, jak również prowizorycznie podłączać aparatów lub urządzeń.

4. Stoły oraz inne urządzenia powinny być w pracowni tak rozmieszczone, aby szerokość przejść pomiędzy stołami i innymi urządzeniami wynosiła co najmniej 75 cm, a przejść zasadniczych - 120 cm. Dojścia do drzwi w pomieszczeniach pracowni nie mogą być niczym zastawione.

5. Laboratoria, w których wykonuje się prace powodujące wydzielanie gazów i par szkodliwych dla zdrowia pracowników, powinny być wyposażone w digestoria zaopatrzone w sprawnie działające wentylatory wyciągowe mechaniczne.

§ 13.

1. Przy używaniu chemikalii obowiązują następujące zasady:

1) w pomieszczeniach przeznaczonych do prac laboratoryjnych wolno przechowywać odczynniki i inne chemikalia jedynie w ilości niezbędnej na bieżące potrzeby, płyny łatwo palne w ilości nie przekraczającej jednodniowego zapotrzebowania,

2) opakowania, w których przechowuje się odczynniki, powinny być przystosowane do właściwości poszczególnych substancji oraz oznaczone wyraźnymi napisami określającymi ich zawartość,

3) opakowania zawierające substancje lotne i trujące powinny być szczelnie zamykane, ciecze łatwo palne lub trujące powinny być przechowywane w oddzielnej zamykanej szafie wykonanej z materiałów niepalnych, zaopatrzonej w należycie funkcjonujący wyciąg powietrza; szafa powinna być zabezpieczona przed otwarciem jej przez osoby do tego nieupoważnione; na zewnątrz szafy powinien być umieszczony napis "materiały łatwo palne i trujące"; substancje trujące powinny być rozważane (dozowane) w szafie,

4) zapasy odczynników o właściwościach trujących, wybuchowych lub łatwo palnych należy przechowywać w wydzielonych pomieszczeniach magazynowych lub w specjalnych bunkrach posiadających odpowiednie urządzenia wentylacyjne,

- 5) opakowania zawierające środki chemiczne, zwłaszcza balony szklane, należy chronić przed nadmiernym nagrzewaniem i narażeniem na stałe działanie światła oraz przechowywać w koszu wypełnionym masą chłonną,
 - 6) do opróżnienia balonów należy używać pomp, a do podnoszenia - lewarków lub wywrotni,
 - 7) w razie konieczności przelania cieczy żrącej lub trującej z balonu do mniejszego naczynia należy posługiwać się specjalną wywrotnią, przy czym pracownik powinien wtedy stać z boku wywrotni i być zabezpieczony w odpowiednią odzież ochronną i sprzęt ochrony osobistej (fartuch, rękawice i buty gumowe oraz okulary i ewentualnie maskę),
 - 8) w pomieszczeniu, w którym przelewa się ciecze żrące, a powinny być zainstalowane natrysk awaryjny lub zbiorniczki z płynami neutralizującymi kwasy i zasady,
 - 9) przelewanie płynów łatwo palnych odbywać się powinno w obecności dwóch osób; w pomieszczeniu powinny znajdować się podręczne środki ratownicze i gaśnice; w czasie przelewania płynów łatwo palnych powinny być wygaszone palniki, kuchenki elektryczne i inne punkty otwartego ognia,
 - 10) przy rozcieńczaniu kwasu siarkowego należy wlewać kwas do wody cienkim strumieniem,
 - 11) podczas zmywania naczyń mieszaniną chromową pracownik powinien nosić okulary ochronne, fartuch, rękawice i buty gumowe,
 - 12) wciąganie płynu do pipet lub wydmuchiwanie z nich ustami jest niedopuszczalne.
2. Czynności związane z używaniem butli z tlenem lub innymi gazami regulują odrębne przepisy.

§ 14.

1. Prace, przy których wydzielają się pary lub gazy trujące, duszące lub drażniące, należy wykonywać w digestorium.
2. Digestoria powinny być oszklone szkłem zbrojonym, nie rozpryskującym.
3. Na czas pracy w digestorium należy wyłączyć znajdujące się w tym samym pomieszczeniu urządzenia wyciągowe.
4. W czasie pracy digestorium powinno być przymknięte, tak aby powstała jedynie wąska szczelina umożliwiająca dopływ powietrza.
5. Instalacja doprowadzająca gaz lub wodę do digestorium oraz instalacja wentylacyjna powinny mieć kurki umieszczone na zewnątrz (na obudowie digestorium, tak aby instalację można było wyłączyć bez potrzeby otwierania digestorium). Jeden z zaworów odcinający dopływ gazu powinien znajdować się na zewnątrz pomieszczenia, w którym znajduje się digestorium.

§ 15.

Wymagania przy posługiwaniu się palnikiem gazowym określają odrębne przepisy.

§ 16.

Spożywanie posiłków w zakładzie oraz pracowni, poza pomieszczeniem wyznaczonym na ten cel, jest niedozwolone. W pomieszczeniach zakładu oraz pracowni, poza pokojami przeznaczonymi dla pracowników, zabrania się palenia tytoniu.

§ 17.

Szatnie powinny być wyposażone w szafki dwudziałowe. Odzież oraz przedmioty użytku osobistego (torebki, teczki itp.) należy przechowywać wyłącznie w szatni dla pracowników.

§ 18.

1. Pracownicy zakładu (pracowni), jak też inne osoby wchodzące na salę sekcyjną obowiązani są przed wejściem włożyć fartuch i kalosze przeznaczone tylko do użytku na sali sekcyjnej, a po opuszczeniu sali zdjąć fartuch i kalosze oraz umyć ręce.
2. Nie wolno przenosić do sali sekcyjnej jakichkolwiek przedmiotów poza przedmiotami niezbędnymi do przeprowadzenia badań oraz dokumentacją.
3. W razie skaleczenia się podczas wykonywania sekcji zwłok, pracownik obowiązany jest niezwłocznie przerwać pracę. Przystąpienie do sekcji może nastąpić po całkowitym zagojeniu rany, a w szczególnych wypadkach po pełnym zabezpieczeniu rany przed przenikaniem do niej jakichkolwiek substancji.
4. Po zakończeniu sekcji pracownicy są obowiązani myć ręce najpierw w rękawiczkach, a następnie po ich zdjęciu, używając wyłącznie mydła płynnego ze zbiornika uruchamianego pedałem nożnym. Osuszanie rąk powinno odbywać się za pomocą suszarki elektrycznej.
5. W razie wykonywania sekcji zwłok osób zmarłych na chorobę zakaźną, pracownicy obowiązani są zachować środki ostrożności odpowiednie dla danej jednostki chorobowej.

§ 19.

1. Wstęp do sali sekcyjnej dozwolony jest tylko pracownikom zakładu oraz zainteresowanym lekarzom, pielęgniarkom i osobom odbywającym ćwiczenia i zajęcia praktyczne.
2. Wstęp do kostnicy dozwolony jest tylko pracownikom zakładu i przedsiębiorstw pogrzebowych.
3. Wstęp do pomieszczenia służącego do wydawania zwłok jest dozwolony pracownikom zakładu i przedsiębiorstw pogrzebowych oraz rodzinie zmarłego.

§ 20.

Wymagania określone w § 5 - 19 odnoszą się do:

- 1) wszystkich pomieszczeń wchodzących w skład prosektury lub zakładu anatomii patologicznej, jeżeli w danym przepisie jest mowa o zakładzie, lub
- 2) do pracowni histopatologicznych i histochemicznych niezależnie od tego, czy pracownie te wchodzą w skład prosektury lub zakładu anatomii patologicznej, jeżeli w danym przepisie jest mowa o pracowni, lub

3) określonego w danym przepisie rodzaju pomieszczeń wchodzących w skład zakładu lub pracowni.

§ 21.

Dla każdego stanowiska pracy powinna być ustalona przez kierownika zakładu (pracowni) szczegółowa instrukcja w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy na danym stanowisku; instrukcja ta powinna być wywieszona na widocznym miejscu.

§ 22.

1. Wojewódzcy inspektorzy sanitarni (inspektorzy sanitarni miast wyłączonych z województw) po porozumieniu się z inspektorami pracy mogą, w wypadkach uzasadnionych warunkami zakładu, zezwolić na odstępstwa od wymagań ustalonych w rozporządzeniu pod warunkiem zapewnienia w inny sposób należytego stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie (pracowni).
2. Zezwolenia na odstępstwa od wymagań określonych w § 2, 3, 4, 5 i 6 mogą dotyczyć wyłącznie zakładów (pracowni) istniejących w dniu wejścia w życie rozporządzenia.

§ 23.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.